СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 138. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 27. червня 1942. No. 138. Jersey City, N. J., Saturday, June 27, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКА ВСТАНОВЛЯЄ КОМАНДАНТА В ЕВРОПІ

ВАШИНҐТОН. — Злучені Держави створили в Лондоні головну кватиру для европейського театру воєнних операцій для сил Злучених Держав. На чолі її поставлено генерала Двайта Д. Ейзенговера, 51-літнього ветерана панцирного воювання. Цей крок загально пояснюють як доказ, що, не дивлячися на невдачі сил Обєднаних Держав, Злучені Держави приготовляються до наїзду на европейський континент.

ПРОПАҐУЄ ПОЛЬСЬКО-ЧЕСЬКОСЛОВАЦЬКУ КОНФЕДЕРАЦІЮ

Генрик Страсбурґер, польський міністер фінансів і торговлі, помістив в лондонському журналі "FREE EUROPE" з 22. травня статтю про потребу польсько-чесько-словацької конфедерації.

Мотивом для такого пляну є очевидно бажання виставити більшу силу проти можливої напасти. За такий союз промовляло би до певної міри те, що кожна складова частина принесла би до спілки те, чого друга не могла би дати: Чехословаччина розвинені промисли, Польща рільництво й доступ до моря.

Як перевести практично такий союз, показується нелегкою справою. Одні прихильники хотіли би бачити спільний парлямент, інші вдоволяються люзьною конфедерацією. Каже автор, що з тої думки виходить спільна польсько-чесько-словацька заява з 19. січня 1942. року.

Це Страсбурґер уважає невистарчаючим: він хотів би бачити тіснійший звязок. Рівночасно він хотів би бачити, щоби союз між Польщею й Чехословаччиною поширився на всі краї між Росією й Німеччиною. Він теж хотів би, аби для цеї справи роблено більше, ніж робить.

ПАЙОВАННЯ ҐАЗОЛІНИ ПОЧНЕТЬСЯ З 22. ЛИПНЯ

ВАШИНҐТОН. — Пайовання ґазоліни почнеться з днем 22. липня. Власники карти „А" будуть управнені до 4 ґальонів ґазоліни в тиждень. При закупні ґазоліни продавець має забрати від покупця купон, як це нині діється при продажу цукру.

Шість найвищих урядників, занятих продукцією воєнних матеріялів, видало заклик до населення творити клюби для спільної їзди автами до роботи.

АРҐЕНТИНА ВИСИЛАЄ НІМЕЧЧИНІ СТРОГУ НОТУ ПРОТЕСТУ

БУЕНОС АЙРЕС. — У своїй ноті до німецького уряду проти затоплення арґентиського корабля націстичним підводним човном арґентинський уряд зажадав: 1) віддання почести арґентинському прапорові; 2) відшкодовання власникам корабля й родинам жертв; і 3) запевнення, що такі атаки не повторяться.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ДАЄ ПРИЗНАННЯ СПІВПРАЦІ У. Н. СОЮЗУ

„Тижневий новинкарський булетин" Американського Червоного Хреста в Вашинґтоні в своїм виданні з 24. червня подає:

UKRAINIANS ACTIVELY AID RED CROSS

WASHINGTON, D. C.—Two donations totaling $1,000 were recently received by the American Red Cross from the Ukrainian National Association, a fraternal order organized in this country in 1894 and having upwards of 500 subordinate assemblies. The association, in making the donation, also pointed out that subordinate assemblies have been, and are continuing, active on behalf of the American Red Cross.

ПЛЯНУЮТЬ МІСЯЧНЕ СТЯГАННЯ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Державний скарб запропонував провідникам конґресу заведення стягання федерального податку в наступному році що місяця. Покищо радить лишити це податковцеві вибрати собі, чи платити податок, як тепер, чи місячно.

Армія Маршала Ромеля Глибоко в Єгипті

КАЇРО. — Армія маршала Ромеля вдерлась до Єгипту і загналась на 60 миль в глибину. Британська армія ставить завзятий опір в околицях між Сіді Барані і Матрут. Британці кажуть, що німці кинули в бій все, що мали, не залишаючи ніяких резерв. Британці кидають також в бій всі свої сили. В цих днях розіграється там рішальна битва. (Премієр Чорчил заявив у Вашинґтоні, що він не має страху за Єгипет, бо британці там мають досить сил, щоб його оборонити).

НІМЦІ РОЗПОЧАЛИ ВЕЛИКУ ОФЕНЗИВУ НА УКРАЇНІ

МОСКВА. — Німці розпочали на Україні загальну офензиву. Совєтські звідомлення подають, що німецькі війська здобули вузлове місто Купянськ, що лежить 60 миль на полудневий схід від Харкова і є по другому боці ріки Донця. Здобуття цього міста посунуло німців далі на схід, ніж вони були колинебудь в цій війні передтим. Також німецькі атаки на Севастополь не вгавають. Положення досить поважне. Очевидці говорять, що ціле місто знищене, а люди та військо ховаються по вирубаних у скалах сховках. Залога досить перетомлена. Зате совєтська маринарка, яка висіла на полудневім побережжі Криму, за совєтськими звідомленнями, далі зводить успішну боротьбу з німцями.

НІМЕЦЬКА ОКУПАЦІЙНА ВЛАДА ЗНОВ ЗНИЩИЛА ДО ҐРУНТУ ОДНО ЧЕСЬКЕ СЕЛО

БЕРН. — Німецький терор в Чехії продовжається. По селі Лідіце німці знов зрівняли з землею одно чеське село, зване Левшаки. Як подають про це офіційно німецькі звідомлення, доросле населення, жінок і чоловіків, вистріляно, а малолітних дітей віддано до „виховних центрів". Така кара постигла це село, як кажуть німці, тому, бо в нім крились елементи, що ворожо відносились до німецької влади.

НОВІ ЧАСИ, НОВІ ЗВИЧАЇ

Польське порозуміння з Росією заставляє поляків переводити ревізію в своїх наставленнях, висказах і вияснюваннях історичних подій.

Звісно, наприклад, що Пілсудзкі все вважав головним ворогом Польщі Росію. У цьому наставленні мав своє джерело його союз з Петлюрою. Та нова ситуація заставляє поляків писати в своїм британійськім пропаґандивнім журналі "FREE EUROPE":

„З росіянами поляки не мають тепер ніяких спорів. Війна 1919—1921. році була оборонна війна й скінчилася залагодою в Ризі, котра не оставила ніякого почуття пімсти ні ненависти по ніякому боці. Навіть українська кампанія Пілсудзького була чисто мілітарна".

Помер Микола Сироїдів, Кореспондент „Свободи"

У Загальному Шпиталі в Едмонтоні, в канадійській провінції Алберті, помер 14. червня від недуги серця український журналіст Микола Сироїдів. При смерті мав 59 літ.

Був сином українського греко-католицького священика, пароха села Сихова під Львовом. По скінченні ґімназії, став учитися права, але перед покінченням студій емігрував у 1912. році до Канади. Журналістична праця його завсігди тягнула до себе, і в Вінніпеґу він став редактором українського католицького тижневика „Канадійський Рувин" (що пізніше став „Канадійський Українець"). Пізніше працював в інших ґазетах.

У 1928. році він виїхав був до Злучених Держав і став співробітником „Свободи", але не могучи наладнати правно свого побуту в Злучених Державах, вернувся до Канади. Працював він опісля при почті, учителював та далі дописував до різних українських ґазет. Від двох літ він був канадійським кореспондентом „Свободи".

Журналістична праця, котру він дуже любив і котрій він присвятив майже все життя, давала йому лише нуждарський прожиток.

Останніми роками він хорував на серце. Був самітний.

Вічна Йому память!

АМЕРИКАНСЬКІ СТАРШИНИ НА СОВЄТСЬКІМ ФРОНТІ

МОСКВА. — Перший раз совєтські власти дозволили американським мілітарним обсерваторам оглянути передові лінії совєтського фронту. Совєтські командуючі старшини зустріли їх з великою ввічливістю. Правдоподібно, що відтепер американським і британським обсерваторам буде дозволено частіше оглядати фронт і спосіб совєтської боротьби, щоб у той спосіб вимінюватись воєнним досвідом.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ПРО РАСОВУ ДИСКРИМІНАЦІЮ

Пані Рузвелт в своїй статті, в недавньому випуску „Ню Репоблик", передбачає, що теперішня війна покладе кінець расовій дискримінації. На її думку, найпростіший спосіб як поставити цю проблему в будучому, спирається на твердженні, що ми змагаємось за свободу. Одною зі свобід, які ми маємо встановити, є звільнення від дискримінації до раси, кольору або релігії.

„Народи світу раптово заворушились і здається відчувають, що в будучому ми повинні вважати одні других людськими істотами та судити за вчинки, поведінку, розвиток, а не за які менш основні ріжниці".

Пані Рузвелт вказала, що в Злучених Державах „ми маємо чимало такого поводження, яке стало звичкою і яке керує нашим відношенням" до жидів, хінців, японців, німців, італійців і понад усе до муринів. Де ці звички мають в собі елементи дискримінаційного думання, їх треба змінити.

„Ми не можемо примусити людей вважати приятелями тих, хто їм не подобається", каже вона, „але проживаючи в демократії, є цілком розсудним вимагати, щоб кожний громадянин цеї демократії користувався основними правами громадянина".

Цими основними правами пані Рузвелт визначає рівність перед законом, рівність в умовах здобуття освіти, рівність мати працю відповідно до здібностей та рівність участи в уряді через голосування.

„Це є суттєві права демократії", каже вона, „і я не уявляю собі, як ми можемо провадити цю війну і рівночасно відмовляти тих прав якомусь громадянину нашої власної країни".

Пані Рузвелт заявила, що расові перепони проти уродженців Далекого Сходу, зокрема хінців, мусять впасти, якщо ми щиро усвідомляємо цілі, за які провадиться війна.

„Багато років ми мали визначену політику до хінців і японців, які хотіли оселитись в нашій країні. Але я дуже сумніваюся, що після цеї війни ми можемо робити ріжниці поміж народами Европи, Близького і Далекого Сходу".

Пані Рузвелт підкреслила, що перед нами насамперед стоїть справа дискримінації проти муринів, як нашої найбільшої меншини.

„Це здається безсоромним казати муринові: „мусиш мати терпеливість!", коли він її мав так довго: „не чекай чуда за одну ніч!", коли він може оглянутися назад до років невільництва і сказати — скільки ночей він чекав на справедливість!" Одначе пані Рузвелт вияснює, що „ми мусимо це надалі казати в інтересах нашого уряду в цілому і муринського народу".

„Але", продовжає вона, „це не значить, що ми маємо сидіти бездіяльні і нічого не робити". Вказуючи, що тепер є велика ґрупа освічених муринів, які можуть бути провідниками свого народу, пані Рузвелт заявляє: „Ми мусимо стало поступати вперед, усуваючи нерозумні обмеження та поборюючи упередження. Як будемо розважними, зробимо це спочатку там, де найлекше і будемо старатись поширювати ступнево в місцях, де старі упередження зникають дуже повільно".

ЛЬВІВ ПІД НІМЕЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

I.

Вигляд міста.

"POLAND FIGHTS", видавництво „Польської Робітничої Ґрупи" в Ню Йорку, пише в своїм 18. числі з 5. червня, що Львів по шести місяцях німецької окупації не виявляє на перший погляд ока багато змін. Із зовні місто виглядало так, як давніше. Одначе, коли докладніше приглянутися, замітно зміни:

„Передвоєнні крамниці закриті. Тільки голярні й більшість аптек відкриті. Ресторани, кварні й цукорні теж відкриті, але туди допускається тільки німців. Всі вивіски й написи або по німецьки або по українськи. Те саме відноситься й до спису жильців у каменицях. Всім просто вулицям надано німецькі назви. Всіх каменичних сторожів усунено, а на їх місце установлено таких, що вміють говорити по німецьки".

Економічне положення.

„Народня Торговля" — пише „Поленд Файтс", — веде 420 крамниць. Ці крамниці це одиноке місце в Львові, де можна купити поживи. Під дверми тих крамниць все стоять довгі хвости покупців.

„Дооколичні українські селяни сильно обурені на систему примусових харчових контрибуцій, заведених німцями. Продати сільські продукти дуже важко. Незаконна достава поживи теж майже неможлива, бо німці не пускають на залізничі двірці цивільних людей. Селяни обурені на вічні реквізиції збіжа й худоби, на депортацію дозрілих і дітей до Німеччини на примусові роботи, та на значення коров і свиней для німецької консумції".

Перевіз.

Цивільна (невійськова) людина для їзди залізницею має мати спеціяльний дозвіл від німецької військової влади, який дуже важко дістати. До того їздити дозволяється цивільним людям лише на деяких шляхах, а на деяких лініях (наприклад у Карпати) зовсім нема руху (через розбиття мостів). У деяких місцях замість залізниць курсують омнібуси.

Інколи чоловік може дістати дозвіл на частину дороги; наприклад з Кракова видають тим, що їдуть до Львова, білети тільки до Перемишля; з Перемишля вони мусять промишляти дістатися до Львова іншими способами.

Хто має щастя, може підвезтися військовим троком: за хабаря 150 до 200 злотих шофер такого троку може злакомитися підвезти, одначе такий хабар для пересічної людини незвичайно високий.

Поліція.

Німці зорґанізували в окупованих округах українську помічну поліцію. Самі українці цеї поліції не люблять і нею погорджають. Села й міста з польською більшістю стоять під управою польської поліції з ґенерального ґубернаторства. До арештування українців німці правильно вживають польських поліцаїв.

Школи.

У Львові відкрито наново 12 українських і 25 польських публичних шкіл. Серед польського вчительства панує загальне безробіття. Українських учителів замало. Влада обіцяла відкрити дві українські вищі школи, до яких мали допускати лише „арійців", але відкриття всеще відкладається. Німці теж обіцяли відкрити одну технічну школу й школу ветеринарії.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що военний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.